

ByBi urban birøkt

SIKKER og ANSVARLIG URBAN BIRØKT

Bier har vært menneskets venn i tusenvis av år. Men de siste tiår har naturen og dens vesener blitt oss mer og mer fremmed. Vi har blitt redde for alt dette ukjente. Biene er kommet i unåde, mange mener nå at bier er ekle, sinte og uvesentlige. En holdningsendring må til. Urban birøkt gir byboere en mulighet til å sameksistere med bier og å lære dem å kjenne. Forebygging av uhell er avgjørende for suksess. ByBi har etablert standard prosedyrer for urban birøkt slik at vi sammen sørger for lykkelige og sunne bier, røktere og naboer.

HARMONISKE BIER

A. SNILLE BIER

De søker blomster, ikke mennesker. Om røkteren gjør små kloke grep, vil folk knapt legge merke til sine mangfoldig tusen flittige små naboer. Stikkfaren er da ikke større enn den man kan forvente fra ville insekter, veps, humler etc.

Men bier er som oss, de har ulikt gemytt. Noen er mer hissige på å forsvare kubene sine enn andre. ByBi røktere er forpliktet til å holde bier med godt gemytt:

- Bier og dronninger skal kun kjøpes av birøktere som har sertifiserte bier
- Snille bier kan bli hissige ved uvørent stell, de følger ofte ditt gemytt: besøk dem i godvær, unngå å knuse bier, fjern døde bier og vær rolig og omsorgsfull. Nennsom bruk av røyk. Stell ikke for ofte eller for sjelden – hver 7-10 dag, avhengig av vær og kubestatus
- Dronning skal skiftes hvert andre/tredje år og kjøpes av dronningavlere som har sertifiserte bier. Kvaliteter på gode dronninger: snille, svermetrege, tavlefaste, gode eggleggere, sykdomssterke og gode honningprodusenter

Skulle biene likevel endre temperament og bli hissige, så forplikter ByBi røkteren å transportere biene ut av byen og vekk fra folk umiddelbart. På snille bier angriper aldri en tilfeldig forbigående. Om besøkende blir stukket så er dette et tegn på at dine bier kanskje har endret gemytt. Sjekk i kubene umiddelbart og vurder situasjonen.

B. FRISKE BIER

Oversikt er essensielt for å sikre langsiktig urban birøkt. Alle med ByBi bigård skal registrere sin/e bigårdsplass/er hos Mattilsynet og hos ByBi. Flytting av kuber skal rapporteres/omregistreres innen 30 dager til Mattilsynet og ByBi. Sluttes man som røkter skal man rapportere/omregistrere innen 30 dager til Mattilsynet og ByBi og alt utstyr/bier skal forsvarlig håndteres.

Sykdomsforebygging: menneskets livsstil utgjør dessverre en utfordring for bier og andre pollinatorer verden over. Vi hører om flere død-bringende sykdommer som CCD (colony collapse disorder), varroamid og yngelrâte. Varroaen kom til Norge i 1993, CCD er ikke funnet hos oss, sjeldne utbrudd av yngelrâte har forekommet. Norges Birøkterlag gjør en formidabel

sykdomsforebyggende jobb, noe som har resultert i at Norske bier er av de friskeste i verden. ByBi følger Norges Birøkterlags prosedyrer for sykdomsforebygging:

- sykdom skal forebygges og behandles etter Norges Birøkterlags anbefalinger, pålagt av Mattilsynet
- gjennom sesongen skal varroamengde kontrolleres og bekjempes
- renslighet: god vårrengjøring av bunnbrett og hypping fjerning av døde bier på flybrett, under lister og under kuben. Drakter som brukes i flere bigårder vaskes før hver ny bigård besøkes
- bytt ut tavler i yngelrommet over 3-4 år så biene har friskt bomiljø
- unngå smitte, ikke bruk eget utstyr i fremmed bigård. Om noe utstyr (kuber, verktøy etc) likevel er brukt i fremmed bigård skal dette rengjøres grundig med varmt vann, grønnsåpe og kaustic soda. Smitte sitter ofte i voksen. Bruk aldri "fremmed" voks, har du kjøpt brukt utstyr så send all voks inn til omsmelting
- sykdom i bigården registreres og rapporteres til ByBi og Mattilsynet umiddelbart
- svermer kan spre smitte, svermforebygging og -innhenting er vesentlig smitteforebygging

KYNDIG BIRØKTER

Hver ByBi bigård har en ansvarlig person. Denne forstår at biene deres bor i tettbebygd strøk og at faren for naboklager kan skje. Dette ser vi fra andre byer, fx New York hvor birøkt var ulovlig inntil mars 2010, og det var mye strev for å åpne forbudet. ByBi-røktere har ansvar ovenfor biene, byboerne og andre røktere at samværet blir godt og fruktbart.

Kompetanse. ByBi-røktere skal gjennomgå grunnkurs i røkting. Birøkteren skal holde seg oppdatert på bi-sykdommer og iverksette forebyggende prosedyrer om det anbefales av Norges Birøkterlag og ByBi. Deltakelse på sertifiseringskurset anbefales etter et par års sesonger med røkting. *Birøktern* som utgis av Norges Birøkterlag månedlig anbefales, denne gir bred og oppdatert informasjon om bi-relaterte saker. Fullmedlemmer i ByBi er samtidig medlem av Norges Birøkterlag og får magasinet tilsendt. Kunnskap om bistikk-allergi er viktig.

Sverming er umulig å unngå, enhver birøkter må regne med å oppleve dette. Man kan likevel gjøre mye for å forebygge sverming. ByBi røktere har et felles svermeansvar og gjennomgår opplæring i forebygging av sverming, i svermhenting og i karantenepraksis. Grunnet smittefare skal fremmede svermer ikke tas inn i egen bigård, men fraktes til en karantenegård. Sverming er en arvelig egenskap, så dronningen må skiftes. Mye nyttig info om svermhåndtering finnes på norbi.no.

Kunnskapsdeling. ByBi røktere oppfordres til å lage dokumentasjon via dagbok, foto, film. Gjerne en blogg. Alle medlemmer i ByBi inviteres i løpet av hver sesong til utveksling av erfaringer. Her tar vi opp nyheter i røktermiljøet, svermlogger, sykdomslogger etc.

Inspirasjonstreff. En vesentlig side ved ByBis virksomhet er å bidra til holdningsendring; bier er ikke ekle farlige kryp, men snille, flittige, nyttige og smarte – de er trendy, røkting er gøy. ByBi bigårder oppfordres til å invitere barn, unge og bi-entusiaster inn i bigården. Vernedrakter i form av heldrakter og hansker for alle gjester er obligatorisk.

GOD BIGÅRDSKVALITET

ByBi bigårder =

- følger Mattilsynets regler og Norges Birøkterlags anbefalinger
- godt skjermet for forbipasserende, bier har en naturlig flyvei som ikke forstyrrer
- synlig besøksplakat med kontaktinfo
- sett en strap rundt kubene (fra krakk og bunnbrett til tak) i tilfelle hærverk
- ikke direkte sol, unngå trekk og mye vind
- alltid bruk av verneutstyr/gjestedrakter

Trekk + flyåpning. Dette er den mest effektive forebygging av stikk-fare. Flyåpningen rettes mot en barriere ca 2 meter unna (fx en nektarrik solbærhekk) slik at trekkmønsteret dirigeres opp.

Vann. Sjekk at det er kilde til friskt vann i nærheten av kubene for å forsøke å hindre at biene drikker av naboens fuglebad eller svømmebasseng.

Beitegrunnlag: Bier trekker i ca 3 km radius, men er rasjonelle og foretrekker kort flyvei. Kartlegg fôr-tilgang (markslagskart, bonitetskart). Er det lite beite er det større fare for sverming, og mindre honningutbytte. ByBi engasjerer seg i initiativer for øking av nektar- og pollenrike planter i byen. Plant gode beiteplanter nær bigården, tips finnes i ByBi Sesonghjul og Den Store Biplanteboken.

VILLE BIER + HONNINGBIER

Mangfoldet av solitære bier og humler kan påvirkes der tettheten av honningbier. Kunnskap om de ville insektenes utbredelse i Oslo er mangelfull. Oslo kommune jobber med kartlegging av sårbare biotoper hvor truede ville bier registreres og hvor en sjekker om konkurranse skjer. Føre-var soner er kartlagt, såkalte *Sårbarhetssoner*. Disse finner du på nett. I disse sonene skal du sjekke Oslo Kommune for anbefalinger, kontaktinfo: postmottak@bym.oslo.kommune.no Bymiljøetaten, Postboks 9336 Grønland, 0135 OSLO.